

POSTANOWIENIE

Dnia 30 kwietnia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Roman Trzaskowski

w sprawie z powództwa D. K.
przeciwko Przedsiębiorstwu Usługowo - Handlowemu J. D. D. spółce z
ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w G.
o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 30 kwietnia 2021 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powódki
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 22 stycznia 2019 r., sygn. akt I ACa (...),

- 1) odrzuca skargę kasacyjną;**
- 2) oddala wniosek pozwanego o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 9 stycznia 2018 r. Sąd Okręgowy w P. uznał za bezskuteczną w stosunku do powódki oznaczoną w sentencji wyroku umowę sprzedaży zawartą przez pozwanego celem zaspokojenia części opisanej w sentencji wierzytelności powódki do wysokości 90 000 zł.

Na wniosek powódki, Sąd Okręgowy w P. w dniu 27 marca 2018 r. wydał wyrok uzupełniający, którym uzupełnił wyrok z dnia 9 stycznia 2018 r. w ten sposób, że dodał punkt III, w którym oddalił w pozostałym zakresie powództwo.

W dniu 19 czerwca 2018 r., zachowując dwutygodniowy termin od doręczenia powódce uzasadnienia wyroku z dnia 9 stycznia 2018 r., powódka wniosła apelację, w której wskazała, że zaskarża wyrok z dnia 9 stycznia 2018 r. co do jego punktu I, w zakresie w jakim sąd nie uznał za bezskuteczną względem niej umowy sprzedaży co do kwoty 90 000 zł.

Wyrokiem z dnia 22 stycznia 2019 r. Sąd Apelacyjny w (...) odrzucił apelację powódki (punkt 1), zmienił zaskarżony wyrok w punkcie II w ten sposób, że koszty procesu rozdzielił stosunkowo, obciążając nimi powódkę w 47%, a pozwanego w 53% i na tej podstawie zasądził od pozwanego na rzecz powódki 4.829 zł (punkt 2), oddalił apelację pozwanego w pozostałej części (punkt 3) oraz zniósł wzajemnie poniesione przez strony koszty postępowania apelacyjnego (punkt 4).

W dniu 23 kwietnia 2019 r., zachowując dwumiesięczny termin od doręczenia stronie powodowej wyroku wraz z uzasadnieniem, powódka wniosła skargę kasacyjną, w której zaskarżyła wyrok z dnia 22 stycznia 2019 r. w punktach 1, 2 i 4 i wniosła o jego uchylenie w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi, który wydał orzeczenie. Jako podstawę kasacyjną skarżąca wskazała mające istotny wpływ na wynik sprawy naruszenie przez sąd drugiej instancji przepisów postępowania (art. 370 k.p.c.) przez uznanie, że apelacja jest niedopuszczalna wobec braku substratu zaskarżenia. W petitum skargi podała również, że wnosi o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwany wniósł o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania, w razie zaś jej przyjęcia - o jej oddalenie a w każdym wypadku o zasądzenie na jego rzecz od skarżącej kosztów postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna została skierowana przeciwko zawartemu w wyroku postanowieniu o odrzuceniu apelacji powódki (punkt 1) oraz rozstrzygnięciu o kosztach procesu - postępowania pierwszoinstancyjnego (punkt 2) oraz apelacyjnego (punkt 4). Na gruncie art. 394¹ k.p.c. w brzmieniu sprzed nowelizacji dokonanej ustawą z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1469 ze zm.), postanowienie o odrzuceniu apelacji, jako kończące postępowanie w sprawie, mogło być zaskarżone zażaleniem do Sądu Najwyższego, jeżeli w sprawie - ze względu na jej

przedmiot oraz (w niektórych rodzajach spraw) na wartość przedmiotu zaskarżenia - przysługiwała skarga kasacyjna. Możliwość zaskarżenia postanowienia o odrzuceniu apelacji nie była i nie jest objęta zakresem przedmiotowym przepisu art. 398¹ § 1 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem skarga kasacyjna przysługuje od wydanego przez sąd drugiej instancji prawomocnego wyroku lub postanowienia w przedmiocie odrzucenia pozwu albo umorzenia postępowania kończących postępowanie w sprawie. Nie przysługuje zatem od postanowienia o odrzuceniu apelacji, nawet jeśli postanowienie takie zamieszczone zostało w wyroku. Zarazem okoliczności sprawy nie uzasadniały oceny, że zamieszczenie postanowienia o odrzuceniu apelacji powódki w wyroku jest równoznaczne z narzuceniem stronie powodowej nieodpowiedniego środka zaskarżenia wskutek nadania orzeczeniu niewłaściwej formy, taka zaś ocena legła u podstaw uchwały połączonych Izb Cywilnej oraz Pracy z dnia 6 marca 1972 r., III CZP 27/71 (OSNC1973, nr 1, poz. 1) i winna stanowić podstawę rozważań i poglądów wyrażanych na jej tle. Uwzględnić przy tym należy również odmienny od dawnych środków zaskarżenia, w postaci rewizji i zażalenia, charakter obecnie istniejącej skargi kasacyjnej i zażalenia do Sądu Najwyższego. W orzecznictwie Sądu Najwyższego zwrócono już uwagę, że jest powszechną i niekwestionowaną praktyką, iż w razie częściowej niedopuszczalności apelacji sąd nie wydaje odrębnego postanowienia o częściowym odrzuceniu apelacji, lecz rozstrzygnięcie tej treści zamieszcza w wyroku orzekającym co do istoty sprawy. W sytuacji zaistniałej w niniejszej sprawie, w której sąd orzekł wyrokiem merytorycznie co do apelacji pozwanego i umieścił w tym wyroku również rozstrzygnięcie formalne dotyczące apelacji skarżącej, także nie sposób kwalifikować takiego działania jako błędu, który determinowałby wybór przez stronę reprezentowaną przez profesjonalnego pełnomocnika właściwego środka zaskarżenia przysługującego do Sądu Najwyższego. W konsekwencji wniesioną przez stronę powodową skargę kasacyjną skierowaną przeciwko rozstrzygnięciu o odrzuceniu jej apelacji należało odrzucić na podstawie art. 398⁶ § 3 k.p.c. (por. niepublikowane postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 kwietnia 2004 r., IV CZ 36/04, niepubl., z dnia 13 października 2005 r., IV CZ 89/05, niepubl., z dnia 22 stycznia 2008 r., II PK 244/07, niepubl., z dnia 24 marca 2011 r., I CSK 588/10, niepubl., z dnia

5 lipca 2012 r., IV CZ 81/12, niepubl., z dnia 5 lutego 2013 r., II UK 290/12, niepubl., z dnia 8 lutego 2013 r., IV CZ 171/12, niepubl., z dnia 22 stycznia 2014 r., III CSK 341/13, niepubl., z dnia 28 marca 2014 r., IV CSK 593/13, niepubl., z dnia 25 lutego 2016 r., III CZ 4/16, niepubl., z dnia 23 maja 2018 r., I CSK 34/18, niepubl., z dnia 18 października 2018 r., IV CZ 45/18, niepubl., z dnia 8 lutego 2019 r., II CSK 391/18, niepubl., z dnia 15 lutego 2019 r., III CSK 50/17, niepubl., z dnia 15 kwietnia 2019 r., I CSK 525/18, niepubl. i z dnia 8 lutego 2019 r., II CSK 391/18, niepubl.).

Stosownie do regulacji art. 398¹ § 1 k.p.c. niedopuszczalna była również skarga kasacyjna skierowana do zawartych w wyroku rozstrzygnięć o kosztach procesu. Postanowienie o kosztach procesu zawarte w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie nie podlega samodzielnemu zaskarżeniu do Sądu Najwyższego. Może jednak zostać uchylone lub zmienione przez ten Sąd na skutek skargi kasacyjnej wówczas, gdy skarga kasacyjna podlega uwzględnieniu w całości lub w części. Rozstrzyganie w tym zakresie zależy więc od powodzenia skargi kasacyjnej i ma charakter akcesoryjny. W okolicznościach niniejszej sprawy na postanowienie zawarte w punkcie 1. wyroku powódce przysługiwało zażalenie na podstawie art. 394¹ § 2 k.p.c. (w brzmieniu sprzed nowelizacji dokonanej wskazaną wyżej ustawą z dnia 4 lipca 2019 r.) w związku z czym skarga kasacyjna skierowana przeciwko zawartym w wyroku rozstrzygnięciom w przedmiocie kosztów procesu również była niedopuszczalna i podlegała odrzuceniu stosownie do art. 398⁶ § 3 k.p.c. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 marca 2019 r., I CSK 125/18, niepubl.).

Wniosek pozwanego o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego podlegał oddaleniu, gdyż nie ma podstaw do przyznania kosztów postępowania kasacyjnego stronie, która w odpowiedzi na skargę kasacyjną nie dostrzegła wady skargi prowadzącej do jej odrzucenia, a wniosek o koszty wiązała z innymi oczekiwanymi rozstrzygnięciami (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 listopada 2019 r., V CSK 169/19, nie publ. i powołane w nim judykaty).

jw